

Akademski glas

Urejujejo F. Petre, I. Pirkovič A, Stupica. — Izhaja vsak teden. Naročnina: akademiki 4, vsi drugi 5 Din mesečno. Čekovni račun: Ljubljana, št. 16.465.

Leto III.

V Ljubljani, 19. januarja 1935.

Štev. 2.

Ob 15 letnici univerze

Univerzitetni zaklad

Pravkar preživljamo mal jubilej: 15 let, odkar so v zimskih mesecih 1919—20 pričela prva predavanja na tedaj novoustanovljeni ljubljanski univerzi. Res je izrasla iz malih razmer in ji tudi prilike, v kateri je bila ustanovljena, niso dale slutiti bogatega in mirnega življenja, toda malo število takratnih uvidevnih Slovencev, ki jim je pripadla zgodovinska naloga, da so dobojevali boj dolgih generacij, je gledala bodočo univerzo z veliko vero, ki je pripomogla, da so vendarle ustvarili solidne temelje in začeli tudi z delom. Po petnajstih letih moramo ugotoviti, da so se napori, vloženi v univerzo, izplačali. Njen znanstveni nivo je v nekaterih strokah za kratko dobo od ustanovitve univerze visok, v javno življenje pa je poslala univerza doslej poldrugi tisoč slovenskih inteligentov, ki so se izšolali doma. Edino, kar jo je ves čas obstoja zelo ogrožalo, so bile zelo nizke državne subvencije in vsakoletne namere redukcij. Univerza pa bi morala imeti zagotovljene znatne denarne subvencije, neodvisne od izprememb dneva in razmer. Prav tega pa pri nas ni bilo. Na denarju za nove stavbe, komaj za najnujnejše nabave institutov in knjižnic, in zopet nič za podporo izdaj znanstvenih časopisov, za štipendije, za znanstvena potovanja, izdaje knjig itd.

Iz številnih časopisnih člankov, spomenic, protestnih brzojavk in podobnega, moramo sklepati, da je javnost zasledovala težave univerze in pomagala, ali vsaj, da so se univerzitetni krogi obračali nanjo za pomoč v nevarnosti. Leta 1928 pa je bil napravljen poskus, da dobi ta pomoč neko trajno obliko. Ustanovljeno je bilo »Društvo za nabiranje Narodnega univerzitetnega zaklada«, kateremu je bil na čelu zopet dr. Danilo Majaron, veliki pobornik za slovensko univerzo iz dobe pred njeno ustanovitvijo in najneumornejši delavec ob njeni ustanovitvi. V prvem odboru so bili gg. Andrej Šarabon, dr. Fran Černe, Ivan Avsenek ter univerzitetni profesorji dr. Franc Ksaver Lukman, dr. Josip Turk in dr. Albin Ogris. Društvo se je obrnilo za pomoč univerzi na vse denarne zavode, gospodarske organizacije, industrijska in trgovska podjetja in privatnike, da pristopijo kot stalni člani z letno članarino, ki je znašala za posameznika 50 Din letno, za juridične osebe 100, za dobrotvore 500, ustanovitelje 1000, pokrovitelje 5000 Din. Dobro

organizirana akcija za pridobitev članstva, posebno pa še dejstvo, da so nekatere institucije in privatniki darovali znatnejše denarne zneske je ustvarila društvu v prvih dveh letih obstoja 1928 do 1930 sorazmerno veliko premoženje, ki je danes naraslo z obrestmi v kapital

372.000 Din.

Zaradi okorno poslujočih dveh odborov, širšega in ožjega, je društvo sicer že nekaj let le slabo delovalo, toda sedaj izgleda, da mu bo reorganizacija, ki je bila spomladi izvedena, pomagala do novega gibanja, ki bo morda ustvarilo slovenski univerzi poleg dohodkov iz državnih proračunov tudi neki denarni vir, iz katerega se bo dalo marsikdaj črpati za podpore znanstvenemu delu univerze.

Zato namerava Univerzitetni zaklad organizirati ob petnajstletnici univerze široko zasnovano akcijo za dvig svojega članstva. Skušal bo pridobiti novega članstva iz vrst naših intelektualnih poklicev, trgovskih in industrijskih slojev, posebno pa organiziral

vse dosedanje absolvente ljubljanske univerze,

ki najbrže ne bodo pomišljali pristopiti k društvu, čigar skrb je življenje in delo univerze, ki je dala njim samim akademsko izobrazbo in s tem kruha. Univerzitetni zaklad je prvič sestavil imenik vseh dosedanjih absolventov univerze, iz katerega se bo dalo ugotoviti v kakšnih poklicih so in kam jih je zaneslo življenje po končanih studijah.

Poleg tega pa bi se morale v Univerzitetnem zakladu stekati vse zapuščine, darovi, volila in ustanove. Pravila Univerzitetnega zaklada namreč določajo, da daje Univerzitetni zaklad svojo imovino v kolikor ni v denarju ampak instrumentih ali knjigah na razpolago v trajno uporabo univerzi, vendar obdrži nad njimi lastništvo. Tako ostanejo v vsakem slučaju domača last.

Če bo Univerzitetni zaklad izvedel svojo široko zasnovano organizacijo, bo v bodočnosti institucija, ki bo za univerzo največje važnosti. Povdariti je treba, da ne gre za to, da bi denarna bremena, ki jih mora nositi kot za obe ostali univerzi, država, prevzemal nase ter izkušal med slovenskim ljudstvom nabirati ta denar, temveč le za tiste potrebe univerze, ki se tudi drugod krijejo iz sličnih virov.

Predlog za Ljudsko univerzo

Zveza kulturnih društev je ustanovila spomladi v Ljubljani Ljudsko univerzo, ki je pričela v novembru s svojimi javnimi predavanji. Na občnem zboru ZKD, dne 6. januarja t. l. je bilo o njej s strani odbora podano že tudi prvo poročilo. »Jutro« v ponedeljek dne 7. I. 1935 prinaša poročilo tajnika prof. dr. Mihelaka, ki pravi med drugim:

»Med najlepša dela, ki jih je ZKD izvedla v zaključenem poslovnem letu, je brez dvoma treba šteti ustanovitev ljudske univerze. Lani je Zveza votirala v ta namen 10.000 Din in pod predsedstvom direktorja dr. Lokarja nova ustanova prav uspešno dela. Dotlej je bilo pod okriljem ljudske univerze 5 predavanj v dvorani Delavske zbornice, ki se jih je vsakokrat udeležilo povprečno okrog 300 poslušalcev...«

Vodstvo ZKD je torej zadovoljno s svojo ljudsko univerzo.

O nalogah ljudske univerze je bilo pri nas napisanega že toliko, kot o malokateri kulturni instituciji, izvzemši o gledališču. Organizatorji ljudske univerze so gotovo poznali to literaturo, saj mora vsak človek, ki gre karkoli ustanavljati, vedeti, čemu bo to služilo in kakšen je namen. Prav tako pa mora začeti delo s točno izdelanim

programom in takimi smernicami, ki bodo odgovarjale namenu in dosegle uspeh. Teoretičnih člankov in navodil ne manjka, gradiva, s katerim bi moral slovenski inteligent pred ljudstvo, to je predvsem pred delavstvo in socialno nižje stoječe sloje meščanstva, katerim je v prvi vrsti namenjena ljudska univerza, pa je tudi več ko preveč.

In sedaj pogledjmo začetno delo ljubljanske ljudske univerze. Bilo je pet predavanj, od teh trije univerzitetni profesorji, četrti aktivni politik, peti pa je imel priložnostno predavanje o Jadranski Straži. Kar nas je motilo, so bile nekoliko priložnostno izbrane teme.

Baza, na kateri je začela ZKD s svojo ljudsko univerzo, kljub njenemu zadovoljstvu z njo, ni zdrava. Da nekaj ni v redu, dokazuje tudi dejstvo, da je ZKD izdala plakativne oglase za prvo serijo predavanj in napovedala redna predavanja ob ponedeljkih, toda program je segal le do konca minulega leta, za nadalje pa ni bil več izdan, dasi smo že sredi januarja. In predavanj seveda tudi ni več.

Zakaj ustanovitev ljudske univerze, če ni možna izvedba? In zakaj ni možna, ko je bilo publike dovolj, kar je dokazovalo, da so ljudje žejni besede?

Morda ima ZKD slabe organizatorje? Ali pa

V preteklih dneh je podal ostavko na svoj visoki položaj rektor univerze g. dr. Franc Ramovš. Prislila ga je k temu težka bolezen, ki jo nosi v sebi že dolga leta svojega delavnega življenja. Opravljanje rektorskih dolžnosti prinaša s seboj poleg visoke časti prvega reprezentanta najvišje slovenske kulturne ustanove, tudi zelo naporno delo, ki terja vsega človeka zase. Zato čutimo z gospodom rektorjem vso težo vzrokov, ki so ga nagnili k odpovedi. Dijaštvo je sprejelo sklep z globokim obžalovanjem, saj je v dobi rektorovanja gospoda doktorja Ramovša spoznalo v njem pravega nosilca najvišje univerzitetne časti, ki je utrdil sloves univerze, nasproti dijaštvu pa pokazal toliko resničnega umevanja in pomoči, da bo njegova rektorska doba neizbrisna v zgodovini univerze.

ZKD ne more dobiti za svojo ustanovo predavateljev.

Pred leti je Slavistični klub na univerzi organiziral javna nedeljska dopoldanska predavanja v Filharmonični dvorani na Kongresnem trgu, ki so dobila zaradi svojega dobrega programa velik sloves in bila prava privlačnost za Ljubljano. Zaradi posebnih prilik, ki so nastopile, so morala ta predavanja prenehati. Toda ker so bila že od vsega začetka osnovana z namenom, da se pripravi pot bodoči ljudski univerzi, je misel na ljudsko univerzo ostala. ZKD pa je namero prehitela. Ustanovila je ljudsko univerzo, toda, kakršna je, izgleda, da ne bo mogla ustrezati namenu.

Zato predlaga akademska mladina, da prevzame ljudsko univerzo univerza sama, kot je to povsod drugod. Kajti, le ona ima izšolan in znaten krog predavateljev, ki edini morejo skrbeti za trajen in pester spored, javni delavci pa naj s svojim sodelovanjem program izpopolne. Imamo okoli sto univerzitetnih predavateljev. Pri dobri organizaciji bi prišel vsak na vrsto na leto komaj enkrat in ne dvomimo, da bi v tej edini uri leta imel povedati slovenskemu ljudstvu stvari, ki bi bile zanj zanimive in bi širile krog njegovih razgledov v najrazličnejša področja. Če ne smatrajo za nepotrebno, da stopa univerzitetni predavatelj pred javno publiko drugod je to tem manj potrebno pri nas, ko se često toži nad slovensko nesamostojnostjo v mišljenju, presoji in nastopu. Seveda pa mora biti organizacija taka, da profesor ne bo pozvan za predavanje od danes na jutri in predvsem, da bo vključen v nek okvir, ki bo vezal posamezna predavanja v zaključeno celoto.

Nekaj misli o Slovenskem tednu

Naša univerza je prestala dobo preizkušnje. Kratak čas njenega življenja je jasno pokazal, da ni slučajna, marveč organska narodna tvorba in zato naša nujna potreba. Iz tega razloga ne more vprašanje njenega obstoja več na program kakršnihkoli debat.

Univerza je naša trajna pridobitev, ki naj postane živo ognjišče vsega kulturnega dogajanja in narodu moralna opora vedno in v kakršnihkoli razmerah.

Ali pa tako tudi razumemo in temu primerno cenimo to dragoceno kulturno pridobitev? Vsaj naša mladina? Nismo daleč od resnice, če trdimo, da je razumevanje akademstva za našo univerzo zdravo, da naš študent z ljubeznijo spremlja razvoj univerze, se v resnici veseli najmanjšega njenega napredka in zopet v strahu trepetu, če ji grozi škoda.

Naše univerze nam ni zgradil po ameriškem običaju čez noč industrijski kralj tega ali onega trusta, zakaj mecenstvo je Slovencem bela vrana. Zato pa si jo zidamo že deset let z ljubeznijo in mladostno požrtvovalnostjo in v svoji vztrajnosti niti najmanj ne dvomimo v njeno izpopolnitev v bodočnosti. Gradili jo bomo še desetletja, kar zahteva od nas mladih resnega sodelovanja in vseh naših povezanih sil.

Člen v vrsti teh prizadevanj je akcija za univerzitetno knjižnico, ki je na zadnjem občnem zboru v decembru prešla na široko bazo akcije za izpopolnitev univerze. Delo akcije je bilo že od vsega početka globoko zamišljeno in v svoji izvedbi tako žilavo, da je uspešno zmagovalo vedno znova se pojavljajoče zapreke ter doseglo lepe uspehe. Načelno je vprašanje univerzitetne knjižnice rešeno, preostaja še njegova praktična izvedba.

Prav decemberski občni zbor je silno pomemben mejnik dela našega akademstva za razvoj univerze in obenem dokument tvornosti današnjega akademstva, ki mu ne more nihče odrekati priznanja.

Občni zbor akcije je prinesel tudi idejo slovenskega tedna, ki naj se v kratkem organizira na naši univerzi. Že ime je nekatere tako preplašilo, da so zaslutili za njim na delu zopet »temne sile«, ki se baje skrivajo po naši univerzi.

Ob polaganju računov akcije je vznikla ideja potrebe, da se pregleda vse dosedanje delo univerze, da se prouči in sistematizira delo naših znanstvenikov in aplicira teorijo na naše domače razmere. Taka bilanca more iznesti celotno sliko dela na naši univerzi, ki nam je potrebna v presojanju, v koliko je dosedanje delo nezadostno in zato potrebno preusmeritve in v koliko dobro in potrebno le poživitev.

Nič ni naravnjše kot potreba tako zamišljenega tedna, ki je v svojem bistvu le poživljenjske študijskega dela s posebnim ozirom na naše domače razmere.

Z zadovoljstvom moramo ugotoviti, da kažejo komentarji naše javnosti po večini pravo ra-

Ne vemo, kakšne načrte in namene ima ZKD s svojo novo ustanovo. Toda če ji bo hotela dobro, jo bo morala sprostiti vezi in morebitnih pogojev. Univerzitetni profesorji pa bodo morali prevzeti delo že zato, da vsaj malo doprinesejo k izravnavi prepada, ki zija med njimi in javnostjo. Saj si ne smemo prikrivati, da tak prepad zares obstoji.

In ko smo že pri ljudski univerzi, še besedo o Mariboru. Tam imajo že celo vrsto let svojo ljudsko univerzo, ki stalno prireja javna predavanja, uživa lep sloves in vrši težavno, toda važno kulturno delo. Njen organizator inž. Kukovec se je mnogo trudil, da bi pridobil iz Ljubljane predavateljev, ki bi mu izpolnjevali program in s tem vezali Maribor na Ljubljano, saj so vezi zelo slabotne. Toda pravijo, da tu ni našel razumevanja, pač pa dovolj izgovorov. Ker pa je morala mariborska ljudska univerza živeti, je bilo treba iskati izhoda in obrnili so se — na Gradec in Zagreb. Tako že nekaj let s skrbjo motrimo ta pojav z rastočo zavestjo, da je tu treba nekaj ukreniti in da je vsak zamujen dan nova škoda in greh, napravljen nad narodno celokupnostjo.

Zato mora s pravim življenjem ljudske univerze v Ljubljani priti preorientacija proti Mariboru.

zumevanje za zamišljeni slovenski teden. Vprav slovenski teden bi moral povezati vse pozitivne sile našega naroda brez ozira na politične divergence, zakaj potrebo intenzivnejšega splošno kulturnega procvita ne more zanikati nihče, niti najbolj nazadnjaški politični program. Zato je slovenski teden izrazito nepolitičen.

Da se organizira teden pod označbo slovenski, pomenja zgolj, da imamo v okviru Jugoslavije posebno slovensko kulturno področje, ki kaže čisto svojsko strukturo s posebnimi gospodarskimi potrebami in zato posebno posebnega študija. Če vidi kdo v tem kakršenkoli separatizem, dokumentira tako stališče zgolj njegovo duševno revščino, ki ji je začetek in konec vsega kaka politična utopija, ki ne prizna razen sebe nikakšnih drugih problemov.

Poleg zdrave slovenske inteligence imamo pri nas še vedno majhen krog politično bolnih ljudi,

ki se nikakor ne morejo vživeti v nov položaj in proglašajo vse, kar ni v tesni zvezi z njihovim programom, kot protidržavno in separatistično. Njihova metoda je ribarjenje v kalnem. Nikakor si ne ustvarjamo iluzij, da bi kogarkoli poboljšali, zakaj taka bolezen je neozdravljiva. Tudi nočemo z nikomur polemizirati, ker bi bila taka debata popolnoma brezuspešna. Naša ugotovitev je zgolj načelna in ima v mislih le neko mentaliteto, ki vključuje svoji utopistični naravi le polagoma umira.

Slovenski teden je naše pozitivno delo, ki ga naj javnost tudi tako razume. Iz tega razloga smemo pri tem delu zahtevati vso moralno podporo javnosti in moramo obenem označiti vse zaviralne sile kot škodljive univerzi in narodu.

Iz odbora za izvedbo slovenskega tedna izveemo, da se je odzvalo povabilu za sodelovanje na slovenskem tednu mnogo naših odličnih profesorjev in znanstvenikov, o čemer bomo še podrobneje poročali v prihodnjih številkah.

Kulturni filmi

Znanstveni in kulturni filmi so bili za našega mladega človeka, ki ga je pot prinesla v Prago ali na Dunaj pravo odkritje. Na primer dunajska »Urania«: silno poceni, preporna dvorana, filmi iz znanstvenega ali glasbenega sveta, prirodoslovje, ekspedicije, etnografija, folklor, vse z dobrimi predgovori strokovnjakov, ki pa so obvladali svoj predmet, da so lahko tudi poljudno govorili. Visok kulturni nivo in ljudje, ki so imeli res smisla za kvaliteto. In med programom filmov včasih dobri plesi, muzikalni dopoldnevi s stilnimi orisi itd.

Tudi v Ljubljani imamo Zvezo kulturnih društev (včlanjenih 365 kulturnih društev), ki predvaja vsako soboto in nedeljo kulturne filme, seveda tudi z znižano vstopnino.

Pa si oglejmo njen kulturni program:

1932:

Dva človeka (Gustav Frölich, Charlotte Susa), Dežela smehljaja (Richard Tauber), Patova in Patachonova matineja, Ne verjamem več nobeni ženski (Tauber), Nesmrtni potepuh (Gustav Frölich, Liane Haid), Dvoje sre v ¾ taktu, Gosposodična tajnica, Opasnosti lahkomišelnosti ljubezni, Tango ljubezni.

Program za 1932 je imel na sporedu torej tudi matineje, tudi glasbene produkcije (srca v ¾ taktu in Tauberja) velike kulturne tvorce (Frölicha, Forsta in Charlotta Susa) — a predvsem ljubezni, ljubezni. In za nameček z gosposodično tajnico menda še socialen problem... Torej kulturni in še moderen program.

1933:

Hčerke dvornega svetnika (Willy Forst), Divne laži Nine Petrovne, Kongres pleše, Smehljajoči se poročnik, Velika parada, Ema — biser žene, Micky-miška in Bimbo, Nagana — »edinstven film, v katere igra lepa zapeljiva žena glavno vlogo«.

Program za 1933 je prevzel vse kulturne smernice prejšnjega, izpopolnil ga je le z k. u. k. militarizmom.

1934:

Ekscelenca in njegov šofer, Ljubezen v snegu, Španska muha, Tajnost modre sobe, Sladka mladost, Razumem, gospod narednik, Srečna zakonca, Kraljica srca, Neizkušeni ženini, Valček ljubezni,

Vse kot je bilo: Operetna kultura. Ekscelenca, gospod narednik, kraljica srca in neizkušeni ženini.

In sedaj smo radovedni, kaj nam bo prineslo leto 1935, ki je dalo centralnemu kulturnemu društvu »Zvezi kulturnih društev« novega predsednika, s katerim pride morda tudi nov program.

Začeto je dobro:

5. I. 1935: Ljubavni regiment.

Torej sinteza vsega dosedanjega — ljubezni in militarizma. Pa v »kulturi« se stvari vedno bijejo.

Akcija za pomoč revnim akademikom

je doslej razposlala krog 1500 prošenj za podporo: mestnim občinam, univerzitetnim profesorjem, odvetnikom, notarjem, zdravnikom in industrijcem. Seveda — pri prvem sestanku se je zbralo precej delegatov posameznih klubov, pri delu pa...

Prejete podpore bo akcija porazdelila v začetku februarja, ko bo mogoče presoditi, koliko sredstev bo na razpolago. Zato naproša akcija vse tovariše, ki so podpore potrebni, da ji do 25. januarja navedejo podatke: ime, fakulteta, semester, očetov poklic, višino davkov, ostalo premoženjsko stanje, kaj v prvi vrsti potrebujejo.

Akcija se toplo zahvaljuje za podporo 2000 Din predsedniku mestne občine ljubljanske, g. univ. prof. Králu za veliko podporo in nasvete ter vsem ostalim darovalcem.

Dosedanje izkušnje so pokazale nujnost akcije, ki ne sme biti le v zimi v naglici sestavljena, ampak mora biti trajno socialno študentska institucija nadstrankarskega značaja, tako potrebna pri nas, kjer dobivajo študentje le drobne s strankarskih miz.

Ena izmed prvih nalog te trajne iz razširjene akcije bo ustanovitev študentske menze, kakršna se je pred kratkim ustanovila v Beogradu s podporo univerzitetnega zdravstvenega fonda, ki ga upravlja Centralni fond ministrstva socialne politike.

Slavistično društvo

V Ljubljani je bilo ustanovljeno Slavistično društvo kot vez med profesorji srednje šole in univerze, radi vedno težjih prilik nabave strokovne literature. Predsednik je univ. prof. dr. Rajko Nahtigal, odborniki pa sledeči profesorji: dr. Rudolf Kolarič, Ivan Kolar, Stanko Bunc, Vida Vrtovčeva, dr. Silva Trdinova, dr. Mirko Rupel in dr. Alojz Turk. — Pozdravljamo ustanovitev! Društvo naj poleg svojih strokovnih namenov bdi nad slovenščino kot učenim jezikom in se naj zlasti vselej zavzame za neokrnjene slovenske učbenike.

Ob plebescitu v Posaarju

»Ko bo nemško Posaarje združeno z materno zemljo, uplahne nemir med narodi. Ako bi francoska politika — s privoljenjem Anglije — poizkusila pritisniti Nemčijo znova k tlom, bi nastal nov nemir.« (Knut Hamsun).

Odlični severni pisatelji in pisateljice so povodom plebescita v Posaarju izrazili svoje simpatije Nemčiji, kakor Hamsun, Gunnarson, Lagerlöf, Undset in prof. Kock. Kedaj doživi slovenska zemlja kaj podobnega? In vendar pomeni sleher na ped naše razkosane zemlje neprimerno več za življenjski obstanek Slovencev, kot Posaarje za številčno močno in zemeljsko razsežno Nemčijo!

Naši odnosi do dijaške Male zveze

Dijaška mala zveza (DMZ), ki je dobila svoje statute že leta 1929., je bila zamišljena kot skupna organizacija vsega visokošolskega dijaštva držav MZ. Njen program je gospodarski, socialen in političen. Njene politične smernice pa se krijejo v glavnem s smernicami skupne politike držav MZ; označiti jih moremo kot protirevizionistične.

Organizacija DMZ se je izpopolnila na kongresu v Beogradu, ki se je vršil v dneh 30. aprila do 1. maja 1933. Predsedstvo je bilo poverjeno Živku Jozanovu (Jugoslavija), tajništvo pa dr. Paňáku (Čehoslovaška). Po smrti Jozanova (J. se je ponesrečil pri letalskih vajah) pa je prešlo predsedstvo na zborovanju v Bruslju v roke Čehoslovakov (Aleksander Plecity). Sedež tajništva ostane stalno v Pragi.

Beograjski kongres je osnoval pet stalnih komisij: socialno, počitniško, športno, kulturno in protirevizionistično.

Ožji odbor DMZ je na svojem zborovanju v Bruslju (udeležili so se ga tudi delegati CIE) sklenil organizirati naslednji kongres v letošnjem letu v Pragi.

Kongresa v Beogradu so se udeležili v precejšnjem številu Romuni, zlasti pa še Čehoslovaki (preko 200), medtem ko je jugoslovansko dijaštvo zastopalo »Pobratimstvo«, ki je tudi praktično izvedlo kongres. Slovenska in hrvaška akademska združenja se povabilu na kongres niso odzvala in prav tako tudi beograjska akademska združenja niso hotela priznati »Pobratimstvu« legitimacije splošnega jugoslovanskega zastopstva. Zato lahko trdimo, da se jugoslovansko akademstvo kongresa ni udeležilo in da je še v celoti odprto vprašanje sodelovanja Jugoslavije v DMZ. To dejstvo so studentje beograjske univerze na svojem zborovanju v decembru tudi poudarjali in celo sprejeli v resolucijo. Če se pomislimo, da je »Pobratimstvo« v likvidaciji, potem se moramo sploh vprašati, kakšni odnosi so nam ostali do DMZ. Menda bi jih lahko upravičeno sploh zanikali. Upamo pa, da je danes odprta pot DMZ do jugoslovanskega dijaštva, četudi še ni povsem jasno, kako naj sodeluje v taki mednarodni organizaciji dijaštvo treh univerz, ki je že samo brez vsake medsebojne povezanosti in ki tudi še v bližnji bodočnosti ne bo ustvarilo osrednje organizacije.

Toda tudi brez ozira na to je DMZ še vedno nepopoln korpus in bo ostal vse dotlej, da pritegne k sodelovanju tudi poljsko in bolgarsko dijaštvo. Res so tu še težave, izvirajoče iz ne čisto soglasnih češko-poljskih na eni in jugoslovansko-bolgarskih odnosov na drugi strani. Toda mladina se ne sme strašiti, če je treba prelomiti s preteklostjo in si utirati čisto nova pota. Saj je opažati toliko dobre volje v zblíževanju češko-slovaškega in poljskega pa tudi našega in bolgarskega dijaštva.

Tako smo imeli že ponovno priliko čitati v varšavski »La Tribune des Jeunes«, ki stoji blizu vladnim krogom, zelo prijazne besede vodilnih čechoslovaških akademikov, inspiriranih, kakor se zdi, iz vodstva čl. studentskega saveza. O jugoslovansko-bolgarskih odnosih pa hočemo spregovoriti o priliki posebej besedo.

Če uvidevamo potrebo vseslovanke dijaške federacije, je to v prvi vrsti iz praktičnih kulturnih in socialnih momentov, katerim vzporejamo politične šele kot sekundarnega značaja. Taka zveza bi mogla uspešno reševati vprašanja: počitniškega izmenjavanja študentov, organizaci-

Stanje akcije za popolno gimnazijo v M. Soboti. En izvod spomenice, prečitane na obnem zboru Akcije za univ. knjižnico je KPA že pred božičem odposlal (novi) vladi. Ker se je potovanje dvorne dame ge. Tavčarjeve v Beograd radi slabih vremenskih prilik odgodilo, je ga. dvorna dama obnem s klubom naprosila ministra g. dr. Marušiča, da izroči drugi izvod spomenice Nj. Vis. knezu Pavlu on. Tudi ta spomenica je že v Beogradu.

KPA je merodajne člane nove vlade o poteku akcije še posebej informiral. Obnem je na željo ge. Tavčarjeve z njenim posredovanjem poslal tozadevno pismo tudi Nj. Vel. kraljici Mariji.

Do zdaj vidni uspeh akcije je v tem, da je gimnazija v Soboti napredovala na listi predloga prosvetnega ministrstva za izpopolnitev gimnazij na drugo mesto.

je počitniških praks in počitniških potovanj, socialnih podpor revnim in nadarjenim študentom, študija na tujih slovanskih univerzah in še nešteto sličnega. Informirani smo, da je dala Poljska za pretekle počitnice jugoslovanskim akademikom precej praks pod zelo ugodnimi pogoji, ki pa so bile razdeljene neakademikom, seveda ne ljubljanskim ali zagrebškim. Kar pa je še najhujše je to, da so nas ti ljudje v tujini zastopali zelo neakademsko.

Slovansko študentsko federacijo moramo torej zamisliti na praktični podlagi, da bo res mogla vršiti tako važne naloge, pri tem pa puščati ob strani vsak romantičen panslavizem. pč.

Orientalna diplomatska pravljica

Nekoč je hotela neka odlična orientalka potovati v Kitaj in ker je bil kralj njene dežele galanten mož, je sklenil izročiti ji priporočilna pisma poslanikom svojega kraljestva. Poklical je tedaj ministra vnanjih afer ter mu izrazil svojo kraljevsko voljo. Minister se je poklonil in dejal:

»Nikakega poslanika nimamo v Kitaju.«

»Kako, zakaj? Je poslanik umrl?«

»Ne, sir, ni umrl, naši stiki s Kitajem so pretrgani.«

»Pretrgani? Je to mogoče? Od kedaj vendar?«

»Že trinajststo let.«

Njegovo Veličanstvo se je začudilo nad diplomatsko konstelacijo, zanimalo se je za vzroke. Spor je nastal v sedmem stoletju. Koliko vode je že preteklo posihmal!

Nemudoma in na vse kriplje je hitel kralj, da vzpostavi zveze. Ni bilo lahko, a končno mu uspe. In poslal je nekega dne prvega konzula v Kitaj. Raport je bil vzpostavljen. Izmenjala so se diplomatska pisma. Razume se, težkoče so se pojavile.

In kakšne težkoče! Iz dneva v dan so se množile, vsak dan je bila napetost zoprejšja.

In kralj je obupan pozval ministra.

»Kako se je to pripetilo? Kako je bilo mogoče?«

Najpoprej se je minister poklonil, samoobsebi umljivo. Nato je segel z roko v brado. In potlej je odgovoril:

»Veličanstvo, najboljši odnosaj med našim kraljestvom in Kitajem je oni, ki je trajal že sedemsto let, položaj nesoglasja, o katerem ne ve nihče. Mislite si dve osebi, ki sta se sprli in razšli, da izbegneta druga drugi, kar je dobro. Če sta pozabili, da sta se vobče kedaj sprli — je to idealna rešitev spora. Istotako je z narodi. Njihovi medsebojni odnosaji niso slabi, če so prekinjeni, gorje, če postanejo prijateljski... J. E.

Po univerzi

Še vedno nimamo novega rektorja.

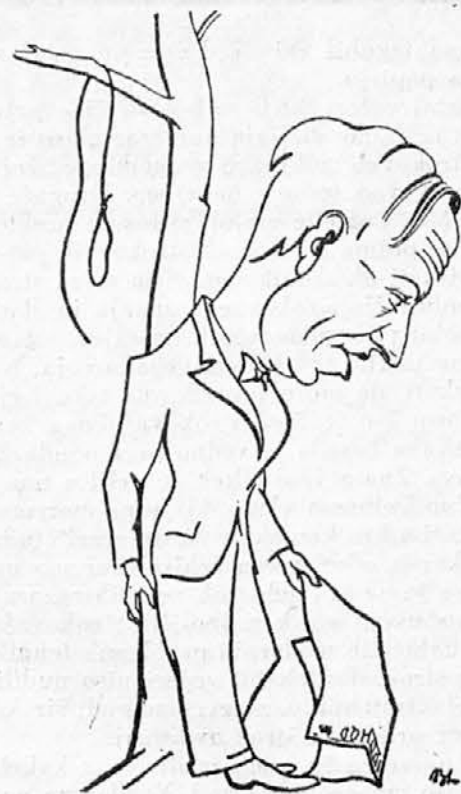
Nenaden odstop g. rektorja dr. Ramovša ni presenetil samo dijaštva, nego je tudi naš univerzitetni svet postavil pred težko vprašanje: kdo naj bo njegov naslednik? Po vesteh, ki kljub rezerviranosti proforskih krogov prodro včasih tudi med študente, bi sklepali, da je vprašanje osebe bodočega rektorja še mnogo težje, kakor si predstavljamo. V tem naziranju nas potrjuje tudi dejstvo, da univerzitetni svet na prvi seji, ki je bila v ponedeljek, še ni mogel izvoliti novega rektorja.

Deputacija zastopnikov dijaštva je pretekli ponedeljek obiskala g. prorektorja in mu izročila spomenico, ki so jo podpisala vsa strokovna društva in v kateri izražajo željo, da bi univerzitetni svet izvolil rektorja, ki bi kot oseba užival zupanje dijaštva in slovenske javnosti in ki bi nadaljeval v smislu svojih prednikov delo za izgraditev univerze. Le s takim rektorjem more dijaštvo iskreno sodelovati.

Vsa naša javnost, posebno pa mi sami napeto pričakujemo, koga nam bo univerzitetni svet za prihodnji dve leti izvolil kot reprezentanta naše Almae Matris.

Zopet je pomagal rektorat!

Poročali smo v zadnji številki o akciji rektorata za neodvisno akademsko menzo, ki jo je g. rektor dr. Ramovš nekako neoficielno otvoril s 15 izkaznicami za celodnevno hrano v kuhinji Delavske zbornice, ki so jih prejeli najpotreb-

Predsednik Akcije za izpopolnitev univerze tov. Turenšek pred težko odločitvijo.

nejši dijaki dne 1. decembra. Ko je banovina s 1. januarjem javila, da sama prevzame prehrano, je oddelila 9 kart, ostale pa zopet pustila.

Ko so na rektoratu univerze uvideli, da ne bo dajala banovina hrane vsem najpotrebnejšim študentom, ampak le izbrancem, je rektorat tudi za januar nabavljal ostalim tovarišem izkaznice za hrano.

Nemir, ki je nastal, je prešel, dijaštvo se znova zahvaljuje g. rektorju.

Sestanek vseh strokovnih društev.

je bil v ponedeljek 14. I. na tehniki. Tov. Artnak, Poberaj in Tepina Marjan so poročali o decemberskem sestanku z beograjskimi študenti, kjer so konkretizirali skupne zahteve vseh jugoslovanskih univerz in zahteve posameznih univerz:

Le univerzitetne oblasti naj vrše nadzorstvo nad studentovskimi organizacijami.

Ukine naj se dosedanja šolnina: študentje pristajajo le na progresivno šolnino, ki naj znaša do 10 % neposrednega davka.

Študentje naj dobe zastopnika v disciplinskem sodišču.

Zdravstveni fond naj upravljajo študentje, denar naj se porablja le za študente.

Kot zahteve ljubljanskih študentov, ki naj jih sprejmejo kot svoje vsi jugoslovanski študentje, so bile postavljene:

Zgraditev univerzitetne knjižnice.

Spopolnitev medicinske fakultete.

Znižanje cen tiskovinam.

Proporcionalna razdelitev štipendij med vse jugoslovanske univerze.

Te zahteve naj sprejme v obliki resolucije občni zbor vseh ljubljanskih študentov, ki naj se vrši dne 26. januarja.

Te zahteve naj sprejme v obliki resolucije občni zbor vseh ljubljanskih študentov, ki naj se vrši dne 26. januarja.

Vsi dosedanja številni sestanki naših strokovnih društev so ostali brez uspeha, ker zastopniki niso osvojili načelnega stališča. V Beogradu so študentje že zdavnaj osvojili stališče, da se nova univerzitetna uredba in uredba o združevanju slušateljev ne priznata, ampak da vodi posle reprezentance akcijski odbor. V Ljubljani naj bi te posle vršil in vodil borbo za študentske zahteve svet strokovnih društev, v katero bi vsako društvo poslalo po dva delegata. Delokrog in smernice svetovega dela določa občni zbor vseh študentov, ki tudi voli predsednika, nadzorstvo pa vrše strokovna društva.

Ne uvidimo tehtnega razloga.

Rektorat je obvestil Akad. klub elektrotehnikov, da se ne morejo v bodoče več vršiti debatni večeri, ki jih je prirejal njegov znanstveni odsek vsak teden, na tehniki. Če ostane pri tem sklepu, potem bo pač moral znanstveni odsek AKE definitivno prekiniti svoje delovanje, s čemer pa bi

popolnoma izgubil *raison d'être* in ostal zgolj odsek na papirju.

Debatni večeri AKE so postali živa potreba. Pomisliti moramo, da daje univerza zlasti še tehnikom strokovno izobrazbo v enciklopedični formi in strokovno tesno odmerjeno. Drugače tudi ne more biti. Poglede v globlje bistvo problemov in zlasti še pojme o sorodnih strokovnih panogah si mora iskati akademik sam. Sam mora stremeti za izpopolnitvijo strokovnega znanja in zlasti še za izpopolnitvijo znanstvenih temeljev, sicer pade njegov poklic iz akademskega nivoja. Ne da se oporekati, da more posredovati tako širjenje obzorja uspešno le živa strokovnjakova beseda, zakaj tiskana beseda je vedno brez poudarka in zato mrtva. Znanstveni odsek je vršil v tem smislu odlično kulturno vlogo, ki je ne moremo pustiti umreti s kratkim sklepom univerzitetnih oblasti. Zakaj iz odsekov arhiva moremo ugotoviti, da se je na 115 debatnih večerih razpravljalo pod vodstvom naših najboljših strokovnjakov o najaktualnejših modernih problemih tehnike in sorodnih strok. Ti debatni večeri niso nudili koristi le elektrotehniku, marveč se radi široke zasnovanosti pritegnili širok avditorij.

Naša univerza še nima tradicije, s kakršnimi se ponajša mnoge po Evropi. Vendar pa ne moremo prezreti ustvarjanja nekkih stalnih oblik, ki prehajajo v tradicijo. Med take ustaljene običaje moramo prištevati debatne večere AKE, ki se vrše že dolgo vrsto let na naši univerzi. Izkušstvo je pokazalo, da se je način izvedbe debatnih večerov tehnikom tako priljubil, da ni mogoče brez znatnega padca frekvence izpremeniti niti kraja niti časa predavanjem. Ko so se v preteklem letu vršili debatni večeri nekaj časa v Kazini, je padlo zanimanje zanje v toliki meri, da smo jih morali zopet prenesti na tehniko. Rektorat sicer dovoljuje, da se vrše predavanja v znanstvenem odseku še naprej, toda v dopoldanskih ali popoldanskih urah mesto — po dosedanjem običaju — po osmi uri zvečer. Taka izprememba bi se maščevala tako, da bi udeležba padla pod dopustni minimum, debatni večeri bi morali prenehati. Kot razlog svojemu sklepu navaja rektorat potrebo štednje pri razsvetljavi. Z malo dobre volje je mogoče obiti to težavo na ta način, da se dovoli med predavanjem (za eno uro) le par luči (tik pred tablo), kar popolnoma zadostuje in ob začetku ter koncu predavanja luč na hodniku (kar ne traja več kot kake četrt ure). Odgovornost za to more prevzeti AKE. Spričo velikega pomena debatnih večerov mora najti rektorat možnost kritja stroškov za razsvetljavo (saj so v resnici minimalni).

Če bi imel rektorat še kake pomisleke, ki so nam trenutno neznani, pričakujemo, da nam jih navede, da jih — če le mogoče pomagamo rešiti tudi mi. Zaupamo pa, da nam bodo iz navedenih razlogov univerzitetne oblasti zopet dovolile večere, ki so se nam tako priljubili, da bi jih ne mogli brez velike škode več opustiti. Ek.

Neugoden finančni položaj naših institutov.

Z letošnjim šolskim letom so slušateljem višjih semestrov elektrotehničnega oddelka univerze zvišali laboratorijske takse za električne meritve od 300 Din na 600 Din letno. Zakaj? Institut dobi premalo subvencije, ker pa denar nujno rabi, si je poiskal drugih, dasi zelo slabotnih virov.

To je zelo hud udarec za študente, posebno one iz finančno šibkih slojev, katerim grozi nevarnost, da ne bodo mogli redno nadaljevati študij.

Dejstvo je, da se pri vajah ne potroši za toliko toka in se instrumenti ne obrabijo za toliko, kolikor slušatelji plačajo. Zato so včasih plačevali samo kavcijo 300 Din in so dobili nazaj, kolikor niso porabili. Pozneje se je kavcija spremenila v takso 300 Din. Ta, dasi precej visoka, je bila vendar še primerna. Letos pa se je ta taksa kar podvojila. Ali se ne bi dal ta davek, če že mora biti, vsaj malo diferencirati? Na medicinski fakulteti naše univerze so tudi precejšnje takse, toda so jih najrevnejši oproščeni popolnoma ali pa vsaj deloma. Seveda je to težavna stvar, toda socialna pravičnost to zahteva.

Ako mora ta denar (gre za okr. 6000 Din) na vsak način priti v institut, ali res ni nobenega drugega vira. Ali se mora res teh 6000 Din iztisniti iz študentov?

Apeliramo zato na merodajne kroge, da poskrbe, da dobi elektrotehnični institut kot eden

najvažnejših in največjih institutov naše univerze, vsaj toliko subvencije, da bo mogel živeti in mu ne bo treba segati po takih nasocialnih ukrepih. —m—

Ustanovni občni zbor Akcije za dom visokošolk bo 20. januarja ob 9. dopoldne v domu (Gradišče 14). Tovarišice, ki žele stanovati v domu visokošolk, naj takoj vložijo prošnje na naslov: Akcija za dom visokošolk, Gradišče 14, ali pa v nabiralnik Akcije pri vratarju univerze.

Akademski pevski zbor razpisuje natečaj za društveni znak.

Izredni skupni občni zbor »Mladega Triglava« in JAD »Triglava« v četrtek je dal zunanji izraz združitvi obeh klubov. Povdaril se je namen združenega »Mladega Triglava« gojiti v članih sodobno slovensko in socialno usmerjenost; notranje delo v društvu naj obstoji predvsem v proučevanju slovenskih vprašanj, nastop kluba na univerzi in v javnosti pa mora pomeniti borbo proti fašizmu. Izvoljeni so bili: Predsednica Kreps Emilija, podpredsednik Ravnihar J., tajnika Pavlič, Močnik, blagajnik Malovrh, odbornika Jager, Ravnihar B. V čem sta se pravzaprav ločila oba Triglava? Morda je mogoče reči, da je »Mladi Triglav« polagal važnost predvsem na borbenost nastopa, Triglav pa na kritičnost notranjega dela.

Univerza drugod

17 milijonov Kč za nove univerzitetne zgradbe v ČSR.

Minister za šolstvo v ČSR razpolaga v letošnjem letu z vsoto 44 milij. Kč za nove zgradbe vsega šolstva, od te vsote je namenjenih 17 milij. za vseučiliške novogradnje.

To je kulturna politika naroda, ki se je na svojo svobodo sistematično pripravljala in kateri je umel v novi formaciji izrabiti vse sile za notranjo dograditev države hkrati z vzgojo naroda v tvorno celoto, ki začne pri posamezniku. Le skupna volja in zavest svobodnih državljanov je izoblikovala današnjo republiko ČSR, katera predstavlja s prezidentom Masarykom odlično kulturno državo v srednji Evropi.

NOVA AKADEMSKA STOPNJA V NEMČIJI.

DNB poroča, da je izdal državni minister za znanost, vzgojo in narodno prosveto za celo državo enoten zakon o habilitacijah, ki odpravlja do sedaj svobodno privatno docenturo in uvaja na njeno mesto novo akademsko stopnjo brez pravice predavanja »habilitirajoči doktorat«. Za doseg te stopnje je potrebna tiskana habilitacija, znanstven kolokvij na fakulteti in arijsko pokolenje kandidata in njegove žene.

»SVOBODA« PREDAVANJ NA NEMŠKIH UNIVERZAH.

Dr. Theodor Litt, profesor filozofije in pedagogike je moral prekiniti svoja predavanja. V nekem predavanju o Hegelovi filozofiji o državi v berlinskem »Kantovem društvu« je zavzel stališče, proti teženju po vsedravnini totaliteti na kulturnem področju. Nekaj dni za tem je profesorja Litta ostro napadel »Leipziger Hochschul-Zeitung«, češ, da ogroža politično vzgojo nemškega dijaštva. Iz tega razloga je odredil rektor leipziške univerze prof. dr. Golf prekinitve dr. Littovih predavanj.

ALI SE BOMO SREČALI Z BUGARIJO?

Z veseljem moramo slediti Bolgariji v njenem prizadevanju po zblizanju z Malo antanto in Poljsko. Pravkar se vrše v Sofiji pogajanja za ožje kulturno sodelovanje z Jugoslavijo. Bolgarija pripravlja celo konvencijo za medsebojno izmenjavanje profesorjev in študentov ter kulturnih delavcev sploh.

Iz uprave in uredništva

Vse svoje naročnike in sodelavce obveščamo, da morejo opraviti vse svoje posle v upravi in uredništvu v našem lokalu, Wolfova ulica 3./I. v uradnih urah vsak dan od 10. do 11. Tu se sprejemajo vsa naročila, reklamacije in oddajajo rokopisi. Tudi vse poštno pošiljke je naslavljeni na

gornji naslov, ali pa oddajati v naš nabiralnik v auli.

Ponovno prosimo vse, ki nam pošiljajo za naš list prispevke, da se podpišejo s polnim imenom, prispevek sam pa opremijo vsaj s šifro. Vsi anonimni prispevki romajo brezpogojno v koš. Prav tako ne moremo sprejemati vsebinsko in stilistično slabih ter nečitljivih rokopisov. Redakcijo zaključimo v četrtek ob 11. Do takrat je tudi oddati v uredništvu material. Popoldan sprejememo le še nujne kratke novice.

Tiskarski škrat. V zadnji številki »Akad. glasa« nam je v članku »Narodna galerija in akademska mladina« tiskarski škrat zelo ponagajal. V drugi koloni spodaj naj se glasi stavek: »Zač. XVI. stol. je šibko (ne široko) prikazan v umetnosti razstavljenih del.«

V članku »Med revijami«, ki ga bomo v prihodnjih številkah nadaljevali, je v zadnji številki »Akad. Glasa« pomotoma izostala šifra fp.

Kino Kodeljevo. Telefon št. 31-62.

V petek, 18. jan., v soboto, nedeljo in ponedeljek dva sporeda:

»Velika ljubezen mladega princa« (Willy Fritsch, Poul Hörbiger, Ida Vüst Trude Marlen).

»Dobri vojak Švejk« (Šaša Rašilov).

Poskrbite si vstopnice pravočasno!

Kino »Sokol« Šiška. Telef. št. 33-87.

19.—21. januarja opereta »Viktor in Viktorija« (Renate Müller, Herman Thimig).

Predstave v soboto in ponedeljek ob 7. in 9., v nedeljo ob 3., 5., 7. in 9.

Torek 22., sredo 23. in četrtek 24. januarja Vlasta Burian v češkem filmu »Pustolovščine Buriana«.

Predstave ob 7. in 9.

Ure, zlatino in srebrnino. IVAN PAKIŽ, Ljubljana
Pred škofjo 15.

Ne trošite denarja po nepotrebnem...

Moderna menza

»NOVA KUHINJA«

Aleksandrova c. 5/I.

Vam nudi prvovrstno hrano po izberi jedilnega lista. Kompletno kosilo Din 10.— ali 8.50, kompletna večerja Din 6.—. Abonenti popust.

Večerja tudi ob nedeljah! Kruha, belega ali črnega, po volji.

Nogavice-rokavice

zimsko triko-perlo, srajce, kravate, žepni robci, modni in športni predmeti, itd.,

najugodnejše

pri trvdki

Josip Petelinc, Ljubljana

za vodo (blizu Prešernovega spomenika)

Akademiki 10% popust!

Veletrgovina

A. & E. Skabernè

Stari trg

Zaloga angleškega, češkega in domačega sukna

Dobra postrežba!

Nizke cene!

VELETRGOVINA S PAPIRJEM

M. Tičar, Ljubljana

Šelenburgova ul. 1 Sv. Petra c. 26

se priporoča za nakup vseh tehničnih, pisarniških in šolskih potrebščin. —

Največja zaloga zlatih polnilnih peres